

XI. évf. 7. szám
2011. július**TARTALOM****A BANKSZÖVETSÉG
INFORMÁCIÓI**A 2011-es európai
stressz teszt
eredményei**AKTUÁLIS**Az aznapi
elszámolású
átutalások országos
projektjének
aktualitásai**NEMZETKÖZI
KITEKINTÉS**A KBC Csoport
sajtóközleménye**HÁTTÉR**FHB Lakásárindex
2011 – első félév**NAGYÍTÓ**UniCredit:
**előkészítik az újabb
hálózatbővítést****NÉZŐPONT**Betétbiztosítók
**a megelőző
válságkezelésben****KI, MERRE?**Kementzey Ferenc:
Jártasság
a corporate
banking területen**KÖNYVJELZŐ**

Valahogy Európába

Gaudí

IMPRESSZUM**A BANKSZÖVETSÉG INFORMÁCIÓI****Nyilvános információk a bankrendszer stabilitásáról
A 2011-es európai stressz teszt eredményei**

Az Európai Bankfelügyeleti Hatóság (EBA) július közepén hozta nyilvánosságra a 21 országra és 90 bankra kiterjedő, 2011-es európai stresszteszt eredményeit. A teszt célja az volt, hogy felmérje a bankok ellenálló képességét egy kedvezőtlen, de elképzelhető scenárió bekövetkeztével kalkulálva. (A teszt során az alapszenárióhoz képest 4 százalékpontos GDP-elmaradást feltételeztek, s országspecifikus sokkokkal – ingatlanáresés, kamatlábváltozás, az országkockázat megemelkedése – is számoltak.) A 2011-es teszt során az EBA lehetővé tette az év első négy hónapjában elért tőkenövekedés figyelembe vételét, ami tőkehelyzetük megerősítésére ösztönözte a bankokat.

A stressz teszt eredményei:

- A 2010. év végi helyzetet figyelembe véve, 20 bank került volna kétéves időhorizonton az 5%-os alapvető tőke megfelelési mutató (Core Tier 1 Ratio [CT1R]) alá. A hiányzó tőke 26,8 milliárd eurót tett volna ki.
- 2011 januárja és áprilisa között a résztvevő bankok nettó tőkéje mintegy 50 milliárd euróval nőtt.
- A 2011. április végéig bekövetkezett tőkenövekedést figyelembe véve:
  - Kétéves időhorizonton már csak 8 bank került az 5% CT1R-küszöb alá, 2,5 milliárd euró tőkehiánnyal.
  - 16 bank CT1R-mutatója volt 5% és 6% közötti.
- A kedvezőtlen scenárió megvalósulása esetén a bankok jelentékeny veszteségeket szenvednének, mindkét évben 200 milliárd euró céltartalékot kellene képezniük. A magas céltartalékolás romló profitabilitással járna; mind a nettó kamattörlesztés, mind a céltartalékolás előtti jövedelem durván egyharmaddal csökkenne a 2009. évi szinthez képest.

Az eredmények alapján az EBA kiadta az első formális ajánlását (formal recommendation), amelynek az értelmében a nemzeti felügyeletnek fel kell szólítaniuk az 5% alatti CT1R-mutatóval rendelkező bankokat tőkehelyzetük azonnali rendezésére. Az EBA ugyanakkor megjegyezte, hogy ez nem elégséges valamennyi sérülékenységek hatékony kezelésére. Ezért azt is javasolta, hogy a nemzeti felügyeletek követeljék meg azokról a bankokról, amelyeknek a CT1R-mutatója meghaladja ugyan az 5%-ot, de közel van ahhoz, illetve amelyek jelentős kockázati kitétséggel bírnak a stresszhelyzetben lévő országokban, hogy tegyenek lépéseket tőkehelyzetük megerősítésére. Ilyen lépés lehet az osztalékfizetés korlátozása, a tőkeáttétel csökkentése, új tőke kibocsátása, vagy az alacsonyabb minőségű tőke CT1-tőkévé alakítása.

Az érintett bankoknak három hónapon belül (2011. október 15-ig) meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket, míg a nemzeti felügyeletnek 2011. október 31-ig kell beszámolót készíteniük az EBA-nak. Az EBA figyelemmel kíséri, hogy megfogadták-e a javaslatait, és 2012 februárjában és júliusában jelentést készít az előrehaladásról.

Az EBA szerint a 2011-es stresszteszt az eddigiekben példátlan nyilvánosságot biztosít a bankok kockázati kitétségéről és tőkeszerkezetéről szóló adatoknak, ami lehetővé teszi a befektetőknek, az elemzőknek és a többi piaci szereplőnek, hogy megfelelő információkon alapuló ítéletet alkossanak az európai bankszektor stabilitásáról.

Ugyanakkor az Európai Bankföderáció szakértői elleneztek az egyedi banki eredmények nyilvánosságra hozatalát, hiszen a szélsőséges forgatókönyv alapján mutatkozó tőkehiányos szakértelem hiányában téves következtetések levonására készíthet.

**A magyarországi központú és a Magyarországon
leányvállalattal vagy fiókteleppel rendelkező európai bankok
2010. decemberi tény- és 2012. decemberre számított CT1R-mutatói**

	2010. 12. 31.	2012. 12. 31.
ERSTE	8,7	8,1
Raiffeisen	8,1	7,8
Volksbank	6,4	4,5
KBC	10,5	10,0
BNP Paribas	9,2	7,9
Crédit Agricole	8,2	8,5
Commerzbank	10,0	6,4
Deutsche Bank	8,8	6,5
Bayerische LB	9,3	7,1
OTP Bank	12,3	13,6
Intesa	7,9	8,9
UniCredit	7,8	6,7
Banco Popolare	5,8	5,7
ING	9,6	8,7

Forrás: European Banking Authority

M. M.

AKTUÁLIS

Az aznapi elszámolású, SEPA-formátumú belföldi átutalások országos projektjének néhány aktualitása

Félidejéhez érkezett a belföldi elszámolásforgalom alapvető megújítását szolgáló projekt. Hol tartanak a klíringtagok a felkészülésben? Milyen szakmai kérdések merültek fel a projekt kapcsán? Sikerült-e mindegyikre megnyugtató választ találni? Milyen feladatok, kérdések állnak még előttünk? Ezen témákban ad helyzetképet *Sebők Sándornak*, az országos projekt vezetőjének az írása.

Sebők Sándor

I. Előzmények

2010. július 2-án indult el a belföldi átutalások rendszerének korszerűsítését, gyorsítását szolgáló projekt (*E-hírlevél*, 2011/2.). A projekt célkitűzése kettős. A pénzforgalom gyorsítását szolgálja az az elvárás, hogy 2012. július 2-ától a belföldi forintátutalások a megbízás befogadásától számított négy órán belül megérkezzenek a kedvezményezett bankjához. Ezzel párhuzamosan az európai folyamatokhoz való illeszkedést célozza az a döntés, hogy a megbízások a bankközi térben már SEPA-formátumot öltenek.

II. Hol tart a klíringtagok felkészülése?

A kétéves országos pénzforgalmi projekt az idei első szemeszter végén érkezett félidejéhez. Már csak ennek okán is indokolt áttekinteni, hogyan állnak az egyes résztvevők a felkészülésben.

A klíringtagi projektek egységes nyomon követhetősége és mérhetősége érdekében 2010 novemberében a *Projekt Irányító Bizottság* (PIB) – a *Bankszakmai Munkacsoport* (BMCS) javaslata alapján – az alábbiak szerint határozta meg a klíringtagok számára a projekt során követendő mérföldköveket:

- **A klíringtagi projektszervezet felállítása, a szükséges emberi és pénzügyi erőforrások tervezése 2010. december végéig.**
Ha nem is feltétlenül az eredeti határidőre, de ezzel a feladattal mára már mindenki megbirkózott.
- **Üzleti tervezés, funkcionális specifikáció:**
annak a felmérése, hogy az új szolgáltatás milyen mértékben érinti az adott klíringtag meglévő szolgáltatásait. Tudatos döntés arról, hogy az új szolgáltatást csak a jogszabályok által előírt, szükséges mértékben vezeti-e be az adott klíringtag, vagy pedig felhasználja többlétszolgáltatás nyújtására, ügyfél-akvizícióra. Az érintett termékek, szegmensek, értékesítési csatornák, banki rendszerek és folyamatok körének áttekintése, a szükséges módosítások megtervezése. Az IG1 és IG2 (Intergiro) rendszerek, illetve a rendszerekben zajló tranzakciók viszonya egymáshoz. Mindezek alapján funkcionális specifikáció olyan mélységben és szerkezetben, amely szükséges a fejlesztések elindításához.

A klíringtagok tudatában vannak a projektnek, megértették annak a terjedelmét és azt a komplexitást, amelyet legtöbbször számukra jelent. Ennek ellenére az utolsó, május végén készített felmérés szerint a klíringtagok nagyobbik része ezt a feladatot még nem zárta le. Ez a jelenség több okra vezethető vissza. Ezek közül néhányat érdemes külön is megemlíteni.

- Valódi elmaradás az országos projekttervhez képest: feltehetően ez a vezető ok a május végén lemaradást jelző klíringtagok esetében. Ezen belül az üzleti tervvel a klíringtagok döntő többsége már elkészült. A nehezebb feladatot a visszajelzések szerint a funkcionális specifikáció elkészítése, illetve befejezése jelenti.
- Eltérő terminológia. Bármennyire is szándék volt az egységes szempontrendszer kialakítása mind a mérőszámok meghatározása, mind a státuszfelmérő kérdőívek kialakítása során, a klíringtagok közössége mégsem homogén. Egymáshoz képest másképpen értelmezik a funkcionális specifikációt. Ezért előfordul, hogy azonos vagy hasonló készütségi klíringtagok másképpen számolnak be saját készütségükről csak azért, mert például másképpen értelmezik a funkcionális specifikációt.
- A fejlesztési módszertan is eltérő lehet. Az országos projekt a mérőszámtervet az ún. „vízesés”-módszerű fejlesztés modelljére készítette el. Ennek a logikája leegyszerűsítve: az üzleti igények megfogalmazása után elkészül a teljes funkcionális specifikáció, majd azt követően indul a fejlesztés. Ebben a modellben tehát az egyes projektalkotási szakaszok jellemzően egymást követik; nincs vagy kevés a párhuzamosság. Egy másik fejlesztési modell, az ún. „agilis” módszer szerint eljárók azonban teljesen más logika mentén dolgoznak. Megint csak leegyszerűsítve: ők a teljes feladatot szeletekre vágják, és az egyes szeletekre részenként készítik el a funkcionális specifikációt, majd fejlesztik azt a részt. Ebben a módszertanban tehát teljesen normális a párhuzamosság. Míg tehát a „vízesés”-modellben először a funkcionális specifikáció 100%-os, és csak azután kezdődik a fejlesztés, addig az „agilis” modellben a funkcionális specifikáció készütségekben csak kicsivel jár a fejlesztés előtt, és a kettő nagyjából egyszerre vagy kis időkülönbséggel fejeződik be. Ebből az következik, hogy az agilis fejlesztési módszerrel dolgozók az eddigi felmérésekben még akkor is lemaradónak tűntek, ha valójában tartották a belső ütemtervüket. Ezeket a tapasztalatokat a következő kérdőívek igyekeznek figyelembe venni, továbbra is megfelelően emellett a folyamatosság, áttekinthetőség, egyszerűség és közérthetőség elveinek.
- Számos szakmai kérdés merült fel a projekt eddigi szakaszában. Egyedül a BMCS 49 kérdést azonosított és válaszolt meg (*lásd a táblázatot*) – a PIB és a jegybank segítségével. Ezek jelentős része kihat a banki fejlesztésekre, és visszahat az EIS-re (External Interface Specification – külső interfész specifikáció, az IG2-rendszer egyik legfontosabb fejlesztési alapküldetésére) is. Noha ezen kérdések jelentős részét sikerült 2011. február végéig megválaszolni, azért néhányuk végleges és megnyugtató lezárása csúszott.
- **Tesztelés**
Validációs teszt: 2011 október végén elkezdődik az első, minden bankot érintő tesztszakasz. Ennek a célja IG2-es próbamegígíások generálása és küldése lesz a bankok oldaláról. 2011 decemberében a próbaállományok küldése és fogadása már üzemi méretekben zajlik. A validációs teszt végrehajtási terve elkészült. 2012. január elején kezdődik meg a banki rendszerteszt, majd március elején ennek egy magasabb foka, az integrált teszt. Ebben már minden szereplő részt vesz, hiszen itt már a résztvevők tesztelik magát az elszámolást, a kiegyenlítést, a klíringtagok fogadási képességét és a tranzakciók elszámolását. A tesztelés záró szakasza egy közel két hónapos próbaüzem lesz 2012. április végétől június közepéig. A próbaüzemi teszt végrehajtási terve elkészült.
- **Árazás, kondíciók meghirdetése, szabályozás**
Az üzleti tervezést követően, annak alapján. Legkésőbb 2012. április végéig befejezendő feladat.
- **Kommunikáció**
Az aznapi teljesítésű átutalások bevezetésével olyan változás következik be a hazai elszámolásforgalomban, amely kivétel nélkül mindenkit érint. Ezért kiemelten fontos, hogy az ügyfelek megfelelő intenzitású és közös üzenetet hordozó kommunikáció útján, kellő időben és biztosan értesüljenek az őket érintő újdonságokról. Ezt szolgálja az a kommunikációs munkacsoport, amely az országos projekt szervezésében állt fel, és várhatóan 2011. augusztusban tartja alakuló ülését. A projektről a külvilág felé irányuló kommunikáció egy folyamat. Ez a változások bevezetése előtt megkezdődik, és az élesbe fordulás után is tovább tart. Hogy mikor érdemes elkezdni, meddig kell folytatni, milyen intenzitással, milyen csatornákon, milyen üzenetekkel, milyen költségvetéssel – ezek azok a kérdések, amelyekre a munkacsoportnak kell majd választ adnia.

III. Néhány érdekes szakmai kérdés

A projekt igazi komplexitása még a legtöbb résztvevő számára is csak a végrehajtás során vált világossá. Ezt támasztja alá az is, hogy a BMCS, amely az országos projekt munkáját támogató, a szakmai kérdésekkel foglalkozó munkacsoport, 2010 őszétől folyamatosan dolgozik a felmerülő szakmai kérdések megoldásán. Mindemellett még ma is időről időre felmerülnek új kérdések, amelyekre új válaszok kellene.

A BMCS által eddig tárgyalt 49 kérdés közül voltak olyanok, amelyekre a megoldás gyorsan és konszenzusos döntéssel megszületett. Mások viszont hetekig, sőt akár hónapokig is napirenden voltak. Érvek és ellenérvek feszültek egymásnak, és nem minden esetben sikerült konszenzusra jutni. Ezen utóbbi csoportból emelek ki néhány témakört:

- **A napi ciklusok száma, a hajnali ciklus gondolatának elvetése**
A klíringtagoldali üzleti tervezés és funkcionális specifikáció szempontjából alapvető kérdés volt, hogy hány ciklussal indul az Intergiro 2 (IG2) rendszer. Ez még akkor is lényeges témakör, ha mindenki számára ismert, hogy maga a ciklusszám paraméterezhető, és a jövőben változhat. A jövőbeli esetleges változás valószínűsíthető iránya egyébként a sűrűsödés, vagyis a napon belüli ciklusszámok növekedése, a pénzforgalom további gyorsulása.
A napi ciklusok számának témakörén belül kitüntetett szerepe volt a hajnali ciklusnak. Ez volt talán az első olyan jelentős szakmai kérdés, amely megosztotta a bankközösséget. A BMCS alaposan körbejárta a témát, és összegyűjtötte a pro és a kontra érveket egyaránt. Konszenzus azonban nem született, így a döntés a PIB-re hárult. A PIB végül elvetette a hajnali ciklus bevezetését. A nemleges döntés legfőbb indokai a következők voltak:
  - Noha a bankközösség megosztott volt a kérdésben, azért az „ellenzéki” tábor, tehát a hajnali ciklust ellenzők többen voltak, és jóval nagyobb klíringforgalmat képviseltek.
  - A hajnali ciklus néhány kérdésmegoldása mellett új kérdéseket nyitott és új feladatokat generált. Az újonnan felmerülő kérdések ráadásul hasonlóan nehéz, fajsúlyosabb kérdések voltak, mint azok, amelyeket a hajnali ciklus kezelt.
- **Az ügyfél-bank oldali megbízás adattartalmának egységesítése**
Mindjárt az elején igyekszem tisztázni, miről is van szó valójában. Hiszen maga a kérdésfelvetés is furcsa lehet: milyen egységesítésről beszélünk, ha eleve a SEPA-, illetve az ISO 20022-es szabványok bevezetése a cél?

Az IG2 üzenetáramlásban három részterületet célszerű megkülönböztetni:

1. A megbízó ügyféltől a bankja felé küldött megbízás (C2B).
2. A megbízó bankja által a GIRO-n keresztül a kedvezményezett bankjának küldött megbízás (B2B).
3. A kedvezményezett bankja által a kedvezményezetthez eljuttatott értesítés (B2C, ennek leggyakoribb megjelenítési formája a kivonat).

Ezzel a kérdéscsoporttal a BMCS hosszasan foglalkozott. Az 1. pontra vonatkozó szakmai javaslatot – a BMCS kezdeményezésére – a Magyar SEPA Egyesület (MSE) készítette el. Érdekes módon – annak ellenére, hogy az operatív munka során és az MSE tanácsában konszenzusos döntések születtek –, a kész javaslat fogadtatása mégsem egységes.

A BMCS közelítése a kérdéskörhöz – leegyszerűsítve – a következő volt:
A hazai pénzforgalmi jogszabályok úgy rendelkeznek, hogy a kedvezményezett bankja minden olyan információt köteles átadni a kedvezményezettnek, amely a megbízó, az esetleges eredeti vagy köztes megbízó (pl. ügyvédi letét esetén), az utalt összeg, vagy az esetleges végső kedvezményezett, valamint a fizetés alapjául szolgáló követelés, kötelezettség azonosítására szolgál. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy amit a megbízó bankja közöl a kedvezményezett bankjával, azt (a bankokra tartozó technikai adatok kivételével) a kedvezményezett bankja közli a kedvezményezettel.

Az IG2 rendszer indulásakor az valószínűsíthető, hogy az elektronikus ügyfélcsatornák megbízási felületei sok klíringtagnál egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben változnak. Ebben az esetben a megbízó ügyfél által a mostani, vagy ahhoz nagyon hasonló formátumban megadott megbízást a megbízó bankja konvertálja át az IG2-rendszer által megkövetelt xml-formátumra. Csakhogy az új bankközi üzenetformátumnak igen sok opcionális mezője is van. Amennyiben nem születik olyan egyezség, amely arról szól, hogy Magyarországon, a belföldi HUF átutalások esetén ezen opcionális mezők közül melyiket használja a bankközösség, akkor minden klíringtagnál arra kell felkészülni, hogy minden mezőt kell kezelni, fogadni, továbbítani, a kivonaton megjeleníteni. A Magyar SEPA Egyesület által létrehozott munkacsoport a C2B-üzenetek egyszerűsítését is megcélozta, ami céljaik szerint kihatna a B2B- és a B2C-adattartalomra is. A C2B-üzenetek egységesítése az UNIFI xml-formátumú megbízás mellett az elektronikus banki felületek kialakítására vonatkozóan is iránymutatást ad. A hazai szabványalkalmazási útmutató segítségével egy ügyfél a fájlban adott elektronikus átutalási megbízást ugyanolyan formában nyújthatja be A, B és C bankhoz. Ez az ügyfélmobilitást és a bankközi versenyt erősíti.

Jelenleg ott tartunk, hogy a munkacsoport kidolgozott egy szabványalkalmazási útmutatót a C2B xml-üzenetekre, amely néhány ponton (pl. a postai címek, egyes személyazonosítók elhagyásával) szűkíti az üzenet lehetséges tartalmát a bankközi szabvány formátumához képest. Az MSE Tanácsa a javaslatot támogatta. Ennek ellenére a javaslat gyakorlati megvalósíthatóságával kapcsolatosan kérdőjelek merültek fel. Érdekes módon két olyan klíringtag is, amely tagja a Magyar SEPA Egyesületnek, utólag úgy nyilatkozott a BMCS ülésen, hogy amennyiben ügyfele olyan megbízást ad, amely bővebb annál, mint amit a hazai szabványalkalmazási útmutató előír, de a bankközi üzenetben továbbítható, akkor azt változatlanul továbbítja a kedvezményezett bankja felé. Mivel a kedvezményezett bankja azt a kötelezettséget vállalja, hogy minden adatot átad a kedvezményezettnek, ez esetben az összes banknak fel kell készülnie a nemzeti szabványalkalmazási útmutatóban nem szereplő adatok fogadására és a kedvezményezetteknek történő továbbítására.

A szabványosítási kezdeményezés csak akkor értelmes, ha ahhoz minden klíringtag csatlakozik. Ugyanakkor egy szabványnak jogilag kötelező ereje nincs, a jogszabályi kötelezővé tétel nem lehetséges. Még nem látható, hogy a kialakult patthelyzetet mi oldja fel. A befektetett munka jelentős, kár lenne veszni hagyni. Két megoldási irányt is lehetségesnek tartok:

1. Minden magyarországi klíringtag önként elfogadja a pain.001.001.03 szabvány MSE által jóváhagyott alkalmazási útmutatóját, és irányadóként alkalmazza a más formában, így pl. az elektronikus felületeken adott megbízások esetében is.
2. A GIRO a magyar pain.001.001.03 szabványalkalmazási útmutatóhoz igazítja az EIS pacs.008.01.02-t.

A 2. változat, habár önmagában nem garantálja, hogy egy belföldön adott pain.001.001.03 bármely bank által elfogadható megbízásként, de tökéletesen megoldja azon fogadó bankok problémáját, amelyeknél a gyakorlatban nem alkalmazott rovatok üresen is tárterületet igényelnek, vagy a kivonat terjedelmét nem tudják kezelni.

- **A 4 órás szabály a befogadási határidő után beérkező IG2-tételek (valamint az értéknapos és az állandó megbízások) feldolgozása során**

Ez a kérdés is hosszú hónapokon keresztül napirenden volt a BMCS ülésein. Pontosabban a kérdés már 2010. december 1-jén felmerült, majd 2010. december 15-én a BMCS választ adott rá egy javasolt „legjobb gyakorlat” (best practice) formájában a következőképpen: *„Legjobb gyakorlat javaslat: A napi cut-off után érkezett megbízások a másnapi befogadási idő kezdetéhez viszonyítandók, azok teljesülése ahhoz képest lehet 4 óra. Ezek a megbízások már csak másnapi értéknapal fogadhatók be. A klíringtag üzletszabályzatában kell szabályozni, hogy az ilyen megbízások az első normál IG2-ciklusba kerülnek. A maihoz képesti korábbi délutáni cut-off time a klíringtagi gyakorlat átszervezését igényli.”*

A kérdést azonban 2011. február közepén a BMCS újra megnyitotta. Utólag már nehezen rekonstruálható, hogyan születhetett meg még tavaly decemberben a fent ismertetett, majd nem sokkal később visszavont BMCS legjobb gyakorlat javaslat, hiszen az – az azóta többször is megerősített jegybanki állásfoglalás alapján – már akkor sem volt összhangban a jegybank vonatkozó elképzeléseivel.

Az MNB 15/2010 (X.12) rendelete a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009 (VIII. 6.) MNB-rendelet módosításáról jogszabályilag határozta meg azt az elvárást, ami az új rendszer egyik legfontosabb eleme: az IG2-rendszer beindítását követően az elektronikus csatornán leadott, belföldi, forintra szóló átutalási megbízások esetén a megbízás befogadása és az összegnek a kedvezményezett bankjának a számláján történő jóváírása között legfeljebb 4 óra telhet el. Ez a szabály egyértelmű azon ilyen típusú megbízások esetében, amelyek a bankok és az IG2-rendszer nyitva tartási ideje alatt érkeznek. Sajátos a helyzet viszont azon ilyen típusú átutalási megbízások esetén, amelyek a banki, tárgynapi befogadási határidő *után* érkeznek meg.

Ezen tételek feldolgozása terén a banki gyakorlat ma sem egységes. Vannak bankok, amelyek ezeket a tételeket is azonnal feldolgozzák, a fedezetet a megbízó számlájáról elkülönítik és/vagy a megbízó számláját megterhelik, és a tétel befogadását és teljesítését azonnal visszaigazolják. Más bankok viszont a fenti megbízásokat csak a tárgynapot követő napon dolgozzák fel, addig nem vizsgálják fedezetet, nem veszik át és nem fogadják be a tételt, így vissza sem igazolják a teljesítést. Már itt érdemes ugyanakkor emlékeztetni arra, hogy jelenleg az IG1-megbízások tekintetében az elektronikus csatornák befogadási határideje jellemzően 18 óra körül van.

A BMCS-ben részt vevő kereskedelmi bankok – jelenlegi IG1-gyakorlatuktól függetlenül – egységesek voltak abban a megközelítésben, hogy a 4 órás szabály vegye figyelembe az IG2 és/vagy a bankok nyitva tartását. Ettől azonban a jegybank következetesen elzárkózott. A többfordulós egyeztetésben a kereskedelmi bankok álláspontja több ponton finomodott. Ilyen volt például, amikor lemondtak arról, hogy a befogadási határidő után beérkezett IG2-es megbízásokat a tárgynapon feldolgozzák. Második körben már csak azt kérték, hogy ezen tételek feldolgozása

(fedezetvizsgálat, fedezet elkülönítése és/vagy számla terhelése) a tárgynapot követő munkanapon reggel (hajnalban) bármikor történhessen meg, a 4 óra mérése viszont csak egy későbbi reggeli időponttól induljon. Az álláspontok azonban nem közeledtek, így a jegybanki értelmezés maradt a mérvadó. Az alábbiakban összefoglalom a legfontosabb érveket és ellenérveket a szakmai vitában:

- **A kereskedelmi bankok érvei üzleti és operációs csoportba sorolhatók.**

Üzleti érvek:

- Ma az IG1-rendszerben a legtöbb banknál este kb. 18 óráig lehet rendelkezni elektronikus csatornán a számla felett. Az IG2-rendszer bevezetése után ez a határidő kb. 16 órára jön előre. A 16 órás határidő után – a 4 órás szabály szoros értelmezése miatt – a bankok elvileg két lehetőség közül választhatnak:
  1. Lezárják az elektronikus csatornát, és másnap reggelig nincs mód elektronikus, belföldre szóló átutalási megbízásnak a bankba küldésére. Ez csak elvi lehetőség, hiszen ez esetben a szolgáltatási színvonal olyan szintre esne vissza, ami kezelhetetlen, elképzelhetetlen, indokolhatatlan.
  2. A 16:00 után beérkező megbízásokat a bank „beengedi” a rendszerbe, de azon túl, hogy tesz rá egy időpecsétet, és elvégzi a formai ellenőrzést, mást nem kezd a megbízással. Sőt, az ügyfél figyelmét kifejezetten fel kell hívni arra, hogy ezen megbízás nincs befogadva, nem történt fedezetvizsgálat és teljesítés, mert arra csak másnap reggel kb. 6 órakor kerülhet sor. A következmény: ha az ügyfél szeretné tudni, hogy az adott megbízást a bank végrehajtja-e vagy sem, akkor másnap újra be kell lépnie a rendszerbe, és meg kell győződnie arról, hogy mi történt a megbízással.

Üzletileg a két megoldás egyike sem ideális.

- A fentiek miatt lehetővé kell tenni, hogy a bank a 16:00 után elektronikus csatornán beérkezett átutalási megbízások feldolgozását (fedezetvizsgálat, fedezetelkülönítés, fedezetzárolás) már a következő munkanapon reggel 6 órai (a 4 órás szabály szigorú értelmezésének megfelelő) időpont előtt megkezdje.
- Az ügyfél oldaláról két lényeges szempont érvényesül:
  1. A megbízás megadásával egyidejűleg az ügyfél véglegesen és visszavonhatatlanul tudja, hogy az a megbízás teljesülni fog. Ehhez el kell végezni a fedezetvizsgálatot, és a fedezetet le kell foglalni.
  2. A bankok készek arra, hogy az ügyfélszámla terhelését csak másnap (értéknapon) hajtsák végre, így az ügyfelet kamatvesztés nem éri. Ez ugyanis a második lényeges ügyfélszempont.

Operációs érvek:

- Amennyiben a befogadási határidő után érkezett, elektronikus megbízások, valamint az értéknapos és az állandó megbízások esetében a fedezetvizsgálat és a terhelés csak a következő munkanap reggel 6 óra körül történhet meg, ez a legtöbb klíringtag esetében jelentős módosítást igényel a napnyitás ciklusában. Későbbre tolódik a napnyitás befejezése, és ezzel nő az operációs kockázat.
- **A jegybank két ízben is írásban rögzítette álláspontját a kérdésben. Az MNB legfontosabb ellenérveit jogi, üzleti és operációs csoportba sorolhatjuk.**

Jogi érvek:

- A jegybank nem látta sem indokoltnak, sem lehetségesnek a már fentebb hivatkozott MNB-rendelet 6. §. (2) bekezdésének a) pontjában meghatározott „befogadás” intézményének kétféle értelmezését. A jegybanki érvelés szerint a jogszabályi konzisztencia megbontásával jár, amennyiben a „befogadás” intézménye kétféle értelmezést kap.

Üzleti érvek:

- A jegybank szerint van egy másik, az ügyfél oldaláról legalább olyan fontos szempont, mint a sorrendiség és a véglegesség. Ez pedig az, hogy egészen addig szabadon rendelkezessen a számlája felett – akár úgy is, hogy időben korábban megadott megbízása elől költi el a fedezetet –, ameddig a korábban megadott megbízásainak a befogadása (és így a számla terhelése) meg nem történik.

Operációs érvek:

- A jegybank álláspontja szerint az IG2 feldolgozási ideje a jelenlegi ciklus időbeosztási tervekben a GIRO által vállalathoz képest jelentősen rövidíthető. Ennek alapján az MNB úgy látja: elvileg a jelenlegi

környezetben is biztosítható, hogy a befogadási határidőn túl leadott IG2-megbízások (valamint az állandó és az értéknapos megbízások) feldolgozása a következő munkanapon már jelentősen 6 óra előtt, nevezetesen 4:45–5:00 között megkezdődhet.

IV. Hol tartunk ma?

A munka minden érintettnél nagy erővel folyik. Szinte mindenhol megindult a fejlesztés, a klíringtagok készülnek az október végén kezdődő validációs tesztekre. Sőt, az önkéntesek egy szűk csoportja már a GIRO-val együtt előteszteli a GIRO és saját rendszerét.

Az országos projekt keretein belül megalakult a jogi és a kommunikációs munkacsoport. Előbbi az új rendszer szerződéses feltételeit dolgozza ki, utóbbi a külvilág felé irányuló és a klíringtagok közötti kommunikációt tervezi meg és támogatja.

Megkezdődött a normál működési rend mellett a felkészülés a különböző üzemzavarok esetén követendő eljárásra is (üzletmenet-folytonossági – BCP-terv).

A PIB elfogadta az EIS további módosítása esetén követendő, szigorúan mederben tartott döntési mechanizmust és eljárásrendet annak érdekében, hogy a befagyasztott verzióhoz már csak valóban indokolt esetben lehessen hozzányúlni.

A januári treasuryfórumot márciusban IT-fórum, júniusban tesztforum követte. Szeptemberben újabb likviditásmenedzsment-fórumot szervezünk.

Az országos projekt rendszeresen nyomon kíséri a klíringtagok felkészülési szintjét az elfogadott és fentebb ismertetett ütemezéshez, mérföldkövekhez képest. Augusztusban kerül sor az ötödik státuszfelmérésre. A kérdőív – az eddigi tapasztalatok alapján – megújult, és jobban igyekszik figyelembe venni a klíringtagi sajátosságokat.

Sebők Sándor
projektvezető

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

A KBC sajtóközleménye

Az Európai Bizottság jóváhagyta a KBC Csoport 2009-es stratégiai tervének módosítását

A KBC Csoport 2011. július 13-án jelentette be, hogy a belga hatóságokkal együtt, gondos és alapos mérlegelés után 2011. július 12-én hivatalosan kezdeményezte az Európai Bizottságnál a 2009. szeptember 30-án benyújtott és a Bizottság által 2009. november 18-án jóváhagyott stratégiai tervének („EB Döntés”) módosítását, amelyről a Belga Nemzeti Bank is megkapta a vonatkozó tájékoztatást – áll a sajtóközleményben.

A szabályozói környezet bizonyos változásai (különösen a Bazel III. tőkekövetelmény-rendszer, továbbá a lízing- és bérleti ügyletekre vonatkozó tervezett Nemzetközi Számviteli Szabályok) miatt, valamint azért, mert a jelenlegi körülmények között nehézségekbe ütközne a K&H kisebbségi részvénytársaságjának tőzsdére vitele, az eredeti terv bizonyos intézkedései kevésbé hatékonyan járulnának hozzá céljai eléréséhez. A KBC fő célja továbbra is az, hogy stratégiai tervét a vállalt határidőn belül kivitelezze és a belga hatóságoktól kapott támogatást időben visszafizesse.

****

Az Európai Bizottság a 2011. július 27-én engedélyezte a KBC Csoport 2009-ben készített stratégiai tervének módosítását: azt, hogy a ČSOB Bank (Československá obchodní banka, a.s., Cseh Köztársaság) és a K&H Bank Zrt. (Kereskedelmi és Hitelbank Zrt., Magyarország) részvényeinek tőzsdéi bevezetése, valamint a KBC belgiumi központi épületeinek értékesítése és visszabérlése helyett értékesíthesse lengyelországi banki (Kredyt Bank S.A.) és biztosítási (Warta S.A.) érdekeltségét, illetve eladhasson vagy kifuttathasson bizonyos ABS és CDO eszközöket.

Jan Vanhevel, a KBC Csoport vezérigazgatója örömmel fogadta a döntést, amelynek kapcsán így nyilatkozott: „A KBC gondos mérlegelés, valamint az Európai Bizottsággal folytatott nyílt és konstruktív párbeszéd után fogalmazta meg a javaslatát. Hálásak vagyunk, hogy a Bizottság és a belga hatóságok tekintettel vannak az időközben megváltozott (szabályozói) környezetre, amely arra készítetett bennünket, hogy proaktív módon alternatív intézkedéseket javasoljunk. Az új intézkedések – a várakozásaink szerint – ugyanannyi tőkét szabadítanak majd fel, mint az eredetileg tervezett lépések, és segítenek abban, hogy időben, az Európai Bizottság felé vállaltaknak megfelelően és stratégiáink alapjainak veszélyeztetése nélkül visszafizessük az állami segítyt.

A KBC Csoport stabil bankbiztosítási üzleti modellel rendelkezik, amely továbbra is stratégiánk középpontjában áll, és amelyet hazai piacainkon, azaz Belgiumban, a Cseh Köztársaságban, a Szlovák Köztársaságban, Magyarországon és Bulgáriában tovább fejlesztünk. Ezek az alapok maradnak csoportunk építőkövei.

Emellett – a lengyel banki és biztosítási érdekeltségeink értékesítése révén – jobban fókuszált és egyszerűbb szerkezetű csoporttá válunk, miközben a gazdaságos üzemléteink továbbra is megmarad, cseh és magyar banki érdekeltségeink (a ČSOB Bank és a K&H Bank) megtartása pedig a későbbi növekedési lehetőségeink zálogát képezi.

Az Európai Bizottság jóváhagyása birtokában külön-külön folyamatot indítottunk a Kredyt Bank és a Warta értékesítésére. Mindkét esetben gondoskodunk arról, hogy az ügylet – gyorsaság, ár és más feltételek tekintetében – mind a KBC Csoport, mind az érintett társaságok számára a lehető legjobb eredménnyel záruljon.”

HÁTTÉR

Stagnáló lakásárak, tartósan pangó hitelpiac

FHB Lakásárindex 2011 – első félév

Az FHB Index 2010-re vonatkozóan publikált előrejelzése 6%-os nominális csökkenéssel számolt. A tényadatok birtokában immár elmondható, hogy a jelentős bizonytalansági tényezők (köztük a kilakoltatási moratórium, a szabályozási változások) ellenére az FHB lakásár-előrejelzése pontos volt. Az FHB Lakásárindex 2011. első féléves helyzetértékeléséből ízelítőül csupán a – negyedévente frissülő – tanulmány néhány fontosabb megállapítását emeljük ki • a lakásárindex adatairól, • a lakáspiaci folyamatokról, azon belül a hitelpiac alakulásáról, • az állam lakáspiaci szerepvállalásáról, illetve • a bajba jutott adósok lehetőségeiről. Az elemzés részleteiben az FHB index honlapján (www.fhbindex.hu) merülhetnek el az érdeklődők, ahol a csoportnak az FHB Indexhez kapcsolódó szolgáltatásait is megismerhetik.

Az FHB Index 2011 első negyedévi adatai szerint a lakásárak nagyjából a 2009 második felében látott szintjükön stagnálnak. 2011 első negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva átlagosan csupán 1,6%-os (reálértelemben 5,6%-os) árcsökkenés volt mérhető. A hazai gazdaság jövedelemtermelő képességének növekedése egyelőre nem járt a lakásárak emelkedésével, aminek fő oka a gyengélkedő belső keresletben, a bajba került adósok miatti bizonytalanságban keresendő. A lakáspiaci forgalom továbbra is kirívóan alacsony; az új lakások piacán a csökkenés folytatódott, a használt lakások piacán némileg nőtt az érdeklődés, a tényleges adásvételek száma azonban stagnált.

Az FHB Index legfrissebb adatai szerint Magyarországon 2010-ben (2009-hez képest) átlagosan 5,1%-kal csökkentek a lakásárak, ami reálértelemben 8,8%-os csökkenést jelent. A lakáspiac továbbra sem mozdult el mélypontjáról, az új lakások építése és az építőipar teljesítménye várhatóan 2011-ben éri el a mélypontját. (Elmondható, hogy nemcsak Magyarországon, hanem nemzetközi szinten sem tapasztalható gyors fellendülés a mélypontról.)

A lakáspiac keresleti oldalán stabilizálódott az alacsony szint. A hitelezési folyamatokban egyelőre nem látszik fellendülés. 2011 elején továbbra is alacsony volt a hitelpiaci aktivitás: havonta mindössze néhány tízmilliárd forintnyi folyósítás történt. A szabályozás változása és a kereslet a forinthitelek felé terelte a mérsékelt hitelfelvételt. Az új szabályozás alapján nagyon korlátozott azok köre, akik devizában denominált hitelek fedezetére jegyeztethetnek be jelzálogjogot, így az euróalapú hitelek relatív kamatelőnye továbbra sem fog érvényesülni, ugyanakkor változatlanul fennállnak az euróalapú lakáslízing előnyei. Az új lakások piacán, valamint nagyobb értékű lakások esetén e finanszírozási forma várhatóan lényeges piaci részt szerez.

A teljes lakosságra jutó összes hitelteher és a forintban mért adósság a svájci frank erősödése miatt nem mérséklődik, pedig a lakosság továbbra is törleszti hiteleit, és a fizetési késedelmek mellett előtörlesztések is történtek.

A korábbi prognózissal összhangban nagyon visszaesett az épített új lakások száma: az első negyedévben újabb évtizedes mélypontra jutott. Összesen 3141 használatbavételi engedélyt adtak ki 2011 első negyedévében, (2010-ben 4824, 2009. első negyedévében 6617 volt a számuk). A legfrissebb, féléves lakásépítési adatok: 2011-ben: 5585 (viszonyítási alapként 2010-ben: 8617; 2009-ben: 13081). A használt lakások piacát ugyanakkor visszafogta a kilakoltatási moratóriummal kapcsolatos, elhúzódó bizonytalanság. Az elemzők előzetes véleménye alapján a forgalom az első félévben nagyjából a tavalyi év hasonló időszakának szintjén stagnál (annak ellenére, hogy az érdeklődések növekvő számáról számolnak be a közvetítők és a hirdetőik); az építőipar számai – az ágazati szerződések állománya – alapján azonban még nem látszik a válság vége.

A Bankszövetséggel hónapokon át folytatott tárgyalások után a kormány javaslata alapján az Országgyűlés törvényt fogadott el a bajba jutott adósok helyzetének rendezésére (2011. évi LXXV. törvény a devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről). Az elfogadott rendelkezések közül a legjelentősebb a kilakoltatási moratórium fokozatos feloldása, amely egyrészt értelemszerűen a lakáskínálat kontrollált növekedéséhez vezet, másrészt – a kiszámítható környezetet teremtő lépések – a keresleti oldalt kedvezően érinthetik.

A hitelintézetek a válság során kialakult helyzetre az ügyfelek számára nyújtott, jóval rugalmasabb lehetőségekkel reagáltak. Számos bank ajánlott fel többek között futamidő-hosszabbítást vagy ideiglenesen maximalizált – a mostani államilag szabályozotthoz hasonló – részleteket, áthidaló kölcsönöket a problémákkal küszködő adósoknak. A megoldások tárháza nagyon széles, hiszen a hitelezők érdeke is az, hogy a törleszteni kívánó adósok az átmeneti nehézségeik ellenére is megmaradjanak ügyfélként.

A tanulmány záró mondata megállapítja, hogy a folyamatok jellegéből adódóan az adós és a bank érdeke a legtöbb esetben közös (vagy összeegyeztethető), így az együttműködő magatartás relatíve mindenki számára jobb eredményhez vezethet.

NAGYÍTÓ

UniCredit: indul az újabb hálózatbővítés előkészítése

Az UniCredit Bank Hungary Zrt. igazgatósága arról határozott, hogy megkezdi a korábban célként kitűzött, újabb fiókhálózati fejlesztések előkészítését – adta hírül a hitelintézet 2011. július 21-i közleménye.

Döntése bázisaként jelölte meg a pénzügyintézet a hazai gazdaságban induló, pozitív folyamatokat, a költségvetési fegyelemnek köszönhetően erősödő, nemzetközi befektetői bizalmat és a további gyorsulási, növekedési lehetőségeket. Ugyancsak fontos szempontként értékelte a bankvezetés az UniCredit bizonyított képességeit, amelyek révén a mögöttünk álló időszakban is képes volt bővíteni mind az ügyfelei számát, mind az elégedettségük színvonalának előnyeit a piac szereplőjéhez képest; növelni tudta részesedését a hitelezésben és a megtakarításokban, és fenntartotta gazdálkodásának biztonságos eredményességét. Mindezekhez folyamatosan rendelkezésére állt és áll a biztos tulajdonosi háttér, a garantált tőkeellátás és likviditás.

Az igazgatósági döntés alapján még az idén elkezdődnek a konkrét helyszínek kiválasztásához szükséges piaci felmérések, amelyeket 2012-ben alapos, összehasonlító értékelések, illetőleg már a beruházások közvetlen előkészületei követnek. 2013-ban – amely egyben a speciális bankadó megszüntetésének éve is lesz –, már az első 30 fiók megnyitásával és munkába állításával számolnak az ország különböző régióiban kiválasztott területeken. Az azt követő években is folytatódik a hálózatbővítés, amelynek hatékonyságát, ütemét és valamennyi részletét 2014-től évről évre értékelik majd.

Az UniCredit Bank a hálózatbővítéssel párhuzamosan természetesen továbbfejleszti távoli elérést biztosító (s már ma is több egyedi szolgáltatást nyújtó) elektronikus, valamint bankkártyához kapcsolódó szolgáltatásait is – áll a közleményben.

NÉZŐPONT

Betétbiztosítók a megelőző válságkezelésben

A magyar soros elnökség lezárta a Belgium által kezdeményezett szakértői tárgyalásokat és az Állandó Képviselők Bizottsága (COREPER) júniusban közös álláspontot (common approach) fogadott el a betétbiztosítási rendszerek uniós szabályozásának irányelveiről. A dokumentum a konzultációs szakasz lezárultával várhatóan szeptemberben direktívatervezettként jelenik majd meg. Dr. Fekete-Győr András, az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) ügyvezető igazgatója – a betétes kártalanítás legfrissebb, idei tapasztalatai alapján – az OBA jogosítványainak hiányosságait, s annak a banki válságkezelésre vonatkozó következményeit fejtegette.

Fekete-Győr András

Az OBA ügyvezetője tavaly augusztustól kapott mandátumot a hazai betétbiztosító irányítására (az alap 1993-as létrehozása óta látta el előbb az OBA ügyvezető igazgató-helyettesi feladatait, majd megbízott, végül öt esztendőre kinevezett ügyvezető igazgatója lett – *a szerk.*); azóta még nagyobb meggyőződéssel képviseli azt a korábbi álláspontját, amely az OBA eszköztárának jelentős bővítését tartja szükségesnek. A társaság aktív válságkezelési jogkörének 2005-ben történt megvonását a szakember már akkor átgondolatlan lépésnek tartotta. Fekete-Győr András szerint a térségünkben, Európában és a világban jellemzően egyre több jogkört, feladatot adnak a betétbiztosító szervezeteknek.

Jelenleg Magyarországon nem teljes körű a hatóságok kezében lévő ún. megelőzési eszköztár. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a hagyományos eszközeivel figyelmeztet, intézkedik, felszólít, vagy felügyeleti biztost rendel ki, amikor egy hitelintézet tőkehelyzete meginog. Am mire a hatósági kényszer hatására bármit lépnének a tulajdonosok, a betétesek már elvitték a megtakarításukat, és be kell zárni (fel kell számolni) az intézményt. A betétesek nagy csinnadrattával járó kártalanítása – amit az OBA végez – csak a bankválság kezelésének szélsőséges, legvégső esete. A világgazdaságban bekövetkező válság az elmúlt években számtalan olyan gyakorlat megszületésében játszott közre, melyre korábban nem, vagy alig volt példa és amelyekre érdemes nekünk is figyelni, tanulni belőle és minden alkalmazható megoldási lehetőséget a hazai környezetre adaptálni.

Az, hogy a legutóbbi válságot követően 2009-ben ilyen széles körben kellett bevezetni Európában az ún. korlátlan állami garanciákat (blanket guarantees), egyértelműen azt tükrözi, hogy nemcsak Magyarországon, hanem az Európai Unióban is hiányzik a (megelőző) válságkezelési mechanizmus. Az Egyesült Államokban nem vezettek be korlátlan állami garanciát, sőt az amerikai társhatóság (Federal Deposit Insurance Corporation – FDIC) ma már a rendszerkockázat

szintjét elérő bankok kezelését célozta meg (lásd a Washington Mutual 2008-as összeomlása és betétállományának gyors kiárusítása). Emellett azt se felejtjük el, hogy a *Dodd-Frank Wall Street Reform- és fogyasztóvédelmi törvénycsomag* is megszületett, amely az FDIC számára rengeteg új feladatot és jogosítványt ad. Ezek a jogosítványok és feladatok azonban egyértelműen az óceánon-túli bankpiac tisztulását és fejlődését szolgálják.

Európa felkészületlenségét tükrözi a válságkezelésben, hogy elsőként gőzerővel elindult az *EU Betétbiztosítási Direktíva* felülvizsgálata, ám nem ismeretes másik direktíva, amit ilyen hosszasan nyitva hagytak volna, lényegében a Northern Rock 2007-es csődközeli állapotától kezdve. A direktíva tervezet konzultációs anyaga szerint a betétbiztosítóknak a jövőbeli európai válságkezelési mechanizmusokban célszerű szerepet szánni, továbbá meg kell erősíteni a betétbiztosítási rendszereket (a fedezettségi mutató kérdésében születtek ugyan kompromisszumok, ezeket az élet valószínűleg felül fogja írni). A fő cél ugyanis az, hogy a központi költségvetést kíméljék és az adófizetők pénzét még a nagyobb bankok válsága esetén se kelljen felhasználni.

Miközben formálódnak az uniós keretek, 2011. január 3-án idehaza a PSZÁF visszavonta a tőkehiánnyal küzdő „Jógazda” Szövetkezeti Takarékpénztár működési engedélyét, egyidejűleg kezdeményezte az intézmény felszámolását. Az OBA tapasztalatait az eljárásról összegző *Fehér könyv* tanúsága szerint sikeres kártalanítás történt. Az OBA gyakorlatában elsőként alkalmaztak elégedettségi felmérést a kártalanítottak („kárvallottak”) körében, amiből az derült ki, hogy az eset által érintettek meglepően nagymértékben bíznak a betétbiztosítóban. A sikeres kifizetés azonban jelentős részben annak is köszönhető – emelte ki az ügyvezető –, hogy a felügyelet (minden korábbi időszakkal ellentétben) szorosan együttműködött az OBA-val. Már a kezdeti stádiumban – amikor a PSZÁF a problémát észlelte – tájékoztatta a betétbiztosítót, ennek köszönhetően fel tudtak készülni az esetleges kártalanításra, amire a törvény mindössze 20 munkanapot ír elő. Ha ezt a tájékoztatást csak a „Jógazda” bezárásának napján kapták volna meg, akkor lehetetlen lett volna időben lebonyolítani a betétesek kártalanítását (a hitelintézetek folyamatos betét- és ügyfeladat-tisztítása nélkül ugyanis aligha teljesülhet a törvényben meghatározott/előírt határidő, az adatminőségi hiányosságok megakadályozzák annak teljesítését). A felügyeleti kooperáció révén több hetes előnyt kaptak a munkaszervezéshez és a takarékpénztár adatállományának áttekintéséhez, ami számottevően segítette a felkészülésüket. Ha más esetekben is hasonló értesítést kapnak a jövőben, az OBA munkatársai beléphetnek a folyamatba és megvizsgálhatják a betétoldalt; bár azt a jogosultságot, hogy válsághelyzetben az OBA is ellenőrizhet a feladatai ellátásához szükséges körben és mértékben, a Hpt.-ben is egyértelművé kellene tenni.

A „Jógazda” esete egybe esett az új ügyvezető szervezetmegújítási törekvéseivel, valamint a 2011. január 1-jétől életbe lépett 100 ezer eurós védettség életbe lépésével. A „Jógazda”-ügy egyúttal azt demonstrálta, hogy miközben 2 milliárd körüli tőkehiánya volt a hitelintézetnek, összességében 9 milliárdot meghaladó kártalanítást kellett kifizetni a betéteseknek! Kérdés – és ez az egyik üzenetük a szakmának –, vajon megengedheti-e magának a bankok és szövetkezeti hitelintézetek közössége, hogy a piaci súlyát tekintve elhanyagolható hitelintézet csődje után ekkora, és a tőkehiányt többszörösen meghaladó pénzeket fizessenek ki. A korábban minden egyes OBA szerepvállalás alkalmával kötelezően alkalmazott *legkisebb költség teszt* alapján ilyen aránytalanságra nem kerülhetett volna sor. A „Jógazda”-ügy piaci tanulságát jól jelzi, hogy az eset az OBA-ban összegyűlt kártalanítási vagyon mintegy 10%-át vitte el, mely a teljes banki és szövetkezeti szektor közel 4 évi betétbiztosítási díjfizetésének felel meg. „A Takarékpénztár mérlegfőösszeg szerinti piaci részesedése a hitelintézeti szektorban tízezredekben mérhető” – állt a PSZÁF 2011. január 4-i tájékoztatójában.

Fekete-Győr András úgy látja: ezekben a friss számokban igazolást nyert, hogy a betétbiztosítók megelőző és korai beavatkozási szerepével immár haladéktalanul foglalkozni kell. Egyfajta válságkezelési mechanizmust (megelőző hatáskört – „resolution authority”-t) célszerű delegálni valamely szereplőhöz (még ha nem is feltétlenül az OBA-hoz); hiszen akik eltartják ezt a rendszert, azoknak nem lehet közömbös, hogy mennyi pénz megy ki az együttesen finanszírozott alapból, amit értelemszerűen a jól gazdálkodó intézeteknek közösen kell majd pótolniuk.

Nyílt betétes kártalanítással járó OBA-szerepvállalások*

	Időpont	Betétesek száma	Kifizetett kártalanítás
Heves és Vidéke Takarékszövetkezet	1993	1300	262 M Ft
Agrobank Rt.	1995	n.a.	500 M Ft
Iparbankház Rt.	1995	9	2 M Ft
Realbank Rt.	1999	14 000	5,1 Mrd Ft
Rákóczi Hitelszövetkezet	2000	1400	305 M Ft
Általános Közlekedési Hitelszövetkezet	2010	1190	3,1 Mrd Ft
„Jógazda” Szövetkezeti Takarékpénztár	2011	5500	9,1 Mrd Ft
Összesen		23 399 fő	18,3 Mrd Ft

(* A táblázat nem tartalmazza azokat az eseteket, amelyekben elkerülhető volt a nyílt betétes kártalanítás; lásd az *Innofinance Merchant Bank*, az *MHB-Silver Bank*, az *Első Polgári Takarékbank* és a *Duna Befektetési és Forgalmi Bank* esetét.)

Forrás: OBA

Milyen további együttműködést remél az OBA vezetése a PSZÁF-fal? Az együttműködési kötelezettség eddig is szerepelt a Hpt.-ben, korábban mégsem volt érdemi kooperáció a felügyelet

és az OBA között. Most a „Jógazda” példája azt mutatja, hogy a szándék is megvan erre, amire természetesen szükség is lehet. Olyan ez, mint a stafétázás: ha az egyik futó nem adja át a legjobb pillanatban a botot, akkor elbukik a csapat. Precízen meg kell határozni az ütemezést, ki melyik ponton kapcsolódjon a folyamatba. Úgy kell együttműködniük a feleknek, hogy ne legyenek átfedések, és ne késlekedjen egyikük sem. Az OBA a bankok befizetéseiből gazdálkodik, és a pénzek felhasználásán keresztül objektíven mérhető, hogyan teljesít az intézmény. Alaposan meg kell komponálni, hogy a hatalommal bíró pénzügyi hatóságok (az MNB, a felügyelet) és a pénzeszközökkel rendelkező betétvédelmi alap jól kiegészítsék egymást a válságkezelésben.

A külső és belső peremfeltételek mentén mindezekről gondolkodni kell, ezért az OBA-vezetés az őszi folyamán leteszi az erre vonatkozó javaslatát az igazgatótanácsa asztalára.

2010 őszén még azoknak a szavazatai voltak többségben, akik arra voksoltak, hogy várják meg az EU-direktíva véglegesítését. Az ügyvezető ellenben úgy véli, ha tudják, mi a helyes irány, merre tart a világ a betétbiztosítók gyakorlatában, s ahhoz képest mik a helyi érdekek és szempontok, akkor nincs mire várni. Csak egy példát kiragadva, az amerikai FDIC jelenleg 2%-os fedezettséget tart szükségesnek; míg ha azt nézzük, hogy az USA és az EU a gazdasági erejét tekintve lényegében azonos súlyt képvisel, akkor – közgazdász szemmel – nem lehet nagy különbség abban, hogy mekkora betétvédelmi alapra van szüksége a bankrendszernek Európában vagy az Egyesült Államokban. Ezzel a logikával Európában még akár nagyobb alapra is szükség lehet, hiszen itt jellemzően határon átnyúló kiterjedt nagy bankok válságkezelése kerülhet inkább szóba. Az uniós direktíva előírja majd, hogy legyen kötelező a differenciált díjfizetés, vagy azt, hogy mekkora legyen a minimális fedezettségi szint (ezt a legújabb döntés szerint az EBA fogja kidolgozni). Ha ennél többet kér a hazai szabályozás a tagintézetektől itthon, mert a szakmai meggyőződésünk szerint Magyarországon többre lehet szükség, azért nem fog bennünket megbüntetni az EU – érvelt az ügyvezető.

Abban a kérdésben az unióban sincs vita, hogy a betétbiztosítóknak legyen válságkezelő feladatuk és jogkörük. A Facebookon a szervezet („Betétbiztosítás – OBA” oldalán) bemutatja az amerikai FDIC kisfilmjét, mely végigköveti: ha csütörtökön bajba kerül egy bank, akkor a péntek esti zárásakor az FDIC akcióba kezd, szombat-vasárnap átnézik a betétesek adatait, miközben a központ már föl is veszi a kapcsolatot a piaccal. Hétfőre eladják a használható portfóliót vagy a teljes bankot, s az reggeltől már egy másik név alatt működik tovább. Mindenki megtarthatja az állását, a kliensek ugyanazokat a szolgáltatásokat vehetik igénybe változatlan áron, amelyeket (a csődbe ment volt bankjuknál) a megelőző héten. Nincs sokkhatás, stressz, vagy pánik, sem szektor-reputációs veszteség. A betétbiztosító ezzel a gyors, csendes kivezetéssel a piac épülését, hitelességét és az ügyfelek érdekeit szolgálja. Ezt demonstrálja az – NBC-vel készített – alig negyedórás összeállítás.

2010-ben az OBA együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Bankszövetséggel és kezdeményezte ugyanezt az OTSZ-nél is. Az egyezségek részben már azt készítették elő, hogy válságkezelő jogosítványok használata során az alap pénzével megolajozhatók legyenek a piaci mechanizmusok, és az MBSZ, OTSZ be tudjon kapcsolódni az érintett pénzügyi intézetek iránt érdeklődést mutató vevő(k) gyors megtalálásába. Az intézmények együttműködésével végrehajtható sikeres válságkezelési mechanizmusnak széles eszköztára képzelhető el, melyben az OBA hathatós segítséget tud(na) nyújtani. Ilyen lehet a bajba jutott bank/takarékszövetkezet teljes reorganizációja, végső esetben állományátruházása, de szóba jöhet eszközátadás, kezességvállalás, garancianyújtás, hitel, vagy akár alárendelt kölcsöntőke nyújtása is. Végére is, az OBA a világban zajló folyamatokkal párhuzamosan a jelenlegi gyakorlatról egy jóval piacszerűbb működésre tervez átállni és a megelőzési témában erre tesz javaslatot a szakmának. Pénzügyi fogyasztóvédelmi szolgáltató szervezetként ugyanis a betétbiztosító is a bankok ügyfeleit, egyben a hazai piac fejlődését szolgálja.

Ky-Zsa

KI, MERRE?

Jártasság a corporate banking területen

Kementzey Ferenc (40 esztendő – Budapest, 1971) 2011 júliusától a *Raiffeisen Bank Zrt.* igazgatósági tagjaként a pénzügyi Vállalati és Önkormányzati területéért felelős vezérigazgató-helyettese lett. A szakember az UniCredit Bank Hungary elődeinél (Creditanstalt, Bank Austria Creditanstalt, HVB Bank) különböző pozíciókban szerzett értékes szakmai tapasztalatokat.

Kementzey Ferenc

A Budapesti Gazdasági Főiskola (BBS) külgazdasági szakán 1992-ben szerzett BA-diplomát, majd 1993–94-ben a Creditanstalt és a bécsi gazdasági egyetem Bankárképző Iskolájában tanult Ausztriában (mérlegelemzések, társaságok hitelképességének vizsgálata, banki marketing és -kontrolling, pénzügyi nyelvi kurzusok). Angliában a Euromoney felsőfokú hitelemzési szemináriumán, majd az Osztrák Kereskedelmi Kamara és a Bank Austria AG által szervezett vezetői kurzusán, a CEGOS Management tanfolyamain, illetve más vezetői, csapatépítési és értékesítési tanfolyamokon képezte magát. Anyanyelvén kívül angolul és németül folyékonyan, szlovákul alapfokon beszél, továbbá (passzív) orosz nyelvismerettel rendelkezik.

1992-ben a Creditanstalt Rt. Kontrolling és könyvelési osztályán kezdte a pályáját, s két évvel később – ausztriai tanulmányait követően –, a bank Hitelezési főosztályán lett ügyfélkapcsolati-, 1995-től pedig kiemelt ügyfélkapcsolati menedzser. 1996-tól már egy 5 fős csoport vezetője, s többször megnyerte az értékesítési versenyt a vállalati üzletágban. 1997-től a Bank Austria Creditanstalt Magyarország Rt. Kiemelt vállalati ügyfelek területének helyettes vezetőjeként, 1999-től e 25 fős főosztály vezetőjeként a hazai BACA-csoport nagyvállalati értékesítési tevékenységét irányítja.

2001-től a HVB Bank Hungary Rt. igazgatójaként újból a Kiemelt vállalati ügyfelek osztálya élén áll, ahol előbb a BACA és a HVB vállalati portfóliójának egyesítése a feladata; annak sikeres végrehajtását követően – immár 6 főosztályt és 35 szakembert irányítva – a kiemelt corporate ügyfeleknek értékesített termékekért, szolgáltatásokért és akvizíciókért felel.

2006 áprilisától (miután a HVB Bank csatlakozott az UniCredit Grouphoz) az UniCredit Bank Hungary Rt. (később Zrt.) ügyvezető igazgatójaként 5 ipari csoportért és mátrixszervezetben a kiemelt ügyfelek (Key Account) szegmenséért volt felelős a vidéki hálózatban.

2007 decemberétől az UniCredit Holding Vienna (Bank Austria AG) CEE vállalati üzletágának országmenedzsere; a vállalati területekért felelős a Cseh Köztársaságban és Szlovákiában. Részt vesz az adott országokhoz tartozó, bankcsoportszintű feladatok operatív irányításában, emellett különböző projektek menedzselésében is.

2008 augusztusától az UniCredit Bank Hungary vállalati értékesítési hálózatát irányító ügyvezető igazgatója (5 régió, 20 vállalati központ tartozik hozzá). Munkája magában foglalja a stratégiai projektmenedzsmentet, a nemzetközi ügyfelek kiszolgálását és a vállalati elemzők hálózatát is. Az értékesítés irányítása mellett felelős a lakossági fiókhálózattal való együttműködésért, a közös projektekért, a szolgáltatási szint (Service Level Agreement – SLA) szerződésekért, a lízing- és faktorcégekkel folytatott kooperációkért; továbbá számos projektet irányít a vállalati befektetési és a private banking részlegen.

2010 augusztusától az UniCredit Bank Hungary nagyvállalati divíziót (főosztályát) irányító ügyvezető igazgatója – beleértve a hazai nagyvállalatokat, a globális és multinacionális ügyfeleket, valamint a közszférát is. Az egyik fő feladata itt az állami/önkormányzati üzletág elindítása volt.

A corporate területen értékes szakmai tapasztalatokkal rendelkező Kementzey Ferenc 2011 júliusától vette át a Raiffeisen Bank Zrt. menedzsmentjében a Vállalati és Önkormányzati terület felügyeletét (amit korábban *Huszár Róbert* vezérigazgató-helyettes irányított, aki 2010-ben távozott a Raiffeisen Banktól; az idei év áprilisától ő a K&H Bank Vállalati és intézményi banki szolgáltatások üzletágának élén áll).

KÖNYVJELZŐ

Luuk Van Middelaar Valahogy Európába

Örökös átkelés
Typotex, 2011

„Világunk természete nem csak arra int minket, hogy újraértelmezzük a »politika« és a »gazdaság« fogalmát, de arra is, hogy újrarajzoljuk – vagy akár fel is számoljuk – e két fogalom szemantikai határait.”

„Az Unió »talányos szervezet«, melyet a jelek szerint »csak a tanultabb jogászok és szakértők képesek áttekinteni«.”

„Egy politikai berendezkedés létrehozásának nehézségeire már csak az előző lebontása utánaismélünk rá; ekkor világlik ki, milyen olajozottan működött addig, és hogy milyen keveset tudunk létrejöttének misztériumáról.”

„Ha egy magánszemély azért fordul tagállama bíróságához, hogy a Szerződésben (az európai közösség szerződése – OP) foglalt jogát érvényesíttesse, akkor ezt nem csak a saját érdekében, hanem egyszersmind a Közösség segédellenőreként teszi.”

„A valóságos vagy csak papíron létező Európa kérdése lakóinak fejében és szívében dől el”.

„Nem elégedhetünk meg sorsközösségünk valódiságával. Annak is kell látszania.”

„Az európai politikai színpad értelemszerűen közönségre vár, mégpedig... az európaiak közönségére. De létezik-e ez a közönség?”

„Mindent összevetve: a Harmincötök Uniója valószínű lehetőség, de a Negyvenké kizárható.”

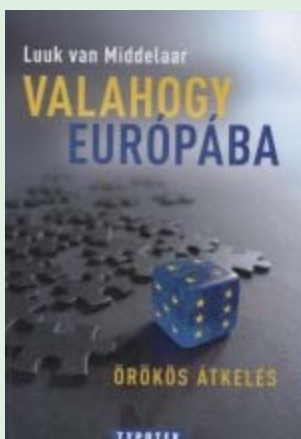
(Idézetek a könyvből.)

Európába nem lehet belépni, amint értelmezhetetlen az is, hogy befogadást kérjünk. Európát, az európaiságunkat magunkban kell megtalálnunk. Az Unió már egészen más kérdés.

Kiemelkedően fontos ez a könyv. Akik még nem tudtátok, ebből megtanulhatjátok, hogyan született, fejlődött és terebélyesedett a szó minden értelmében korunk Nagy Európai Közössége, s hogyan működik a nép képviselője a nagy, testvéri európai szervezetben. Világosan kirajzolódik belőle a történelem eddigi legnagyobb kísérlete – hiszen ilyen nagy hatókörrel és a résztvevők

feletti hatalommal, ennyi államot és embert bevonva, ilyen rövid idő alatt még sohasem építettek ilyen szervezetet az önkéntes részvételre, és az azzal járó önkéntes alávetésre támaszkodva. Ez a legnagyobb híd a jövőbe, amelyet civilizáció valaha is épített, s amelynek a túlsó vége még ködbe vész (mostanában pedig az események és problémák a teherbírását tesztelik igen gorombán).

A könyv eredeti holland címe még kifejezőbb: *Átmenet Európába – Egy kezdet története*. Ha pedig akár magának a tárgynak a jellegét és a sorsformáló jelentőségét tekintjük, akár az elbeszélés tartalmát, ide kívánczok, hogy ez voltaképpen korunk egyik nagy teremtés-eposza, tárgyilagos, szikár, szakszerűen elemző, minden sallangtól és agitációtól mentes előadásban. 510 oldal, amelyen minden szó megfontoltan ül a helyén, és minden eszmefuttatás súlyos mondanivalót hordoz. Mindez ha nem is könnyű, viszont rendkívül vonzó, érdekes olvasmánnyá teszi.

A szerzőről a Typotex ismertetője elmondja: harmincnegyes éven az Európai Tanács egyszemélyes ötletbányája; példaképe *Machiavelli* (a hatalomgyakorlás máig is egyik legnagyobb stratégiája – *OP*); az EU első állandó elnökének, *Herman Van Rompuyn*nak háttérrel biztosító kabinet tagja. Ő maga ekként szól a bevezetőjében: „*Könyvem, mely egy kezdet elbeszélésére vállalkozik, elsősorban azoknak az embereknek az útját követi nyomon, akik részt vettek a politikai értelemben vett Európa megalkotásában és működtetésében. Különböző európai minőségekben színre lépő politikusok és diplomaták, biztosok, képviselők, hivatalnokok és jogászok nyomába szegődik. A történelmi nyomokat nyilatkozatok, viták, visszaemlékezések, valamint az újságírók és történészek által feljegyzett kijelentések őrzik.*”

*Ezek áttekintése, illetve a színpalak mögött tett megfigyeléseim mellett komoly szerepet szánok azoknak a beszélgetéseknek is, melyeket az európai politika tapasztalt játékosaival folytathattam. (...) Könyvemnek, amely a politikai értelemben vett Európa megszületését beszél el (ez az »Európa«) valójában a 20. század második felében létrejött Európai Gazdasági Közösséget, majd az Uniót jelenti – *OP*), nincsen politikai üzenete. Nem szól Európa »mellett«, és nem szól »ellené« sem. Ezek felől az érvek felől ugyanis nem juthatunk közelebb azokhoz az eseményekhez, melyek a mai napig hatóan alakították Európán. Azok az EU-hívők, akik szívesen hallanák, hogy a »hatékonyság« vagy a »legitimitás« érdekében »meg kellene erősíteni« az Európai Bizottságot és az Európai Parlamentet – Hollandiában évtizedeken keresztül ez volt az egyetlen hivatalosan hangoztatott álláspont, Belgiumban a mai napig ez – bizonyára kevés kedvükre valót találnak majd e könyvben. Hasonlóan keveset ígérhetek azoknak az EU-szkeptikusoknak, akik a nemzeti illetékességek területén rendre egy »szuperállam« beavatkozásának nyomait keresik.”*

A könyv nélkülözhetetlen tudást kínál mindenkinek, aki érteni akarja, mi miért és hogyan történik vele – és állítólag érte – ebben a sajátos mai világban, s merre halad vele Európa a viharos globális térben és saját problémái tengerén. Azonban csak az ostobaságot adják ingyen, a tudásnak mindig ára van. Ennél a könyvnél az ár, hogy nagyon odafigyelve, gondolkodva kell olvasni, hiszen rengeteg információt és elemzést ad – áttekintve ennek a hatalmas vállalkozásnak a fejlődéstörténetét, a sarkalatos elemeit és mozzanatait –, logikus, tömör, feszes előadásmódban, a mondandóját nem ritkán állam- és/vagy politikabölcseleti hivatkozásokkal is alátámasztva. Nem kényeztetni olvasóját gügyögéssel, hanem felnőttként kezeli, aki tud gondolkodni, következtetni, s aki nem tűri, hogy üresjáratokkal lopják az idejét. Szellemileg igényes felnőttek könyve felsőfokú mondanivalóval és előadásban. Panaszunk csak egy (apró) lehet: az elkerülhetetlen, gyakran megjelenő EU-terminológia és ”eurospeak” kifejezések miatt, azok visszakereséséhez jó lett volna egy tárgymutató.

Van Middelaar írja: „*Könyvem egy be nem fejezett folyamatot tárgyal. Az európai közösségnek a tagállamokkal, a külvilággal és az európai lakossággal való viszonya máig nem szilárdult merev formává.*” Rögtön hozzátehetjük: ettől különösen fontos és izgalmas megismernünk, milyen pályán haladva, fejlődve, ingadozva, küzdve jutott idáig a közösség, amelynek már mi is tagjai vagyunk, hogy ezzel is jobban érthessük az előttünk álló lehetőségeket, buktatókat, tennivalókat. Hiszen – egyetlen, ám kardinális jelentőségű példaként – az Unió mélyreható ismerete nélkül nem érthetjük, mi történik napjainkban az euróval, milyen viharok, netán rengések rázzák az euróövezet államait, s főként álom vagy valóság a stabil közös fizetőeszköz életképessége.

Bevezetőjében így folytatja: „*Az európai politika körüli szóáradaton belül három alapvető diskurzus különíthető el. A továbbiakban e három diskurzust az államok, a polgárok, illetve a hivatalok Európájának diskurzusának nevezem. (...) Az államok Európájának diskurzusa szerint az európai politikát elsősorban az egyes nemzetek kormányai közötti együttműködés szolgálja. Az államok megőrzik ugyan a szuverenitásukat, de azokban az ügyekben, amelyek közös érdeket szolgálnak, közös döntéseket kell hozni, ha szükséges. Az európai egységet csak az államok tekintélye és mozgásterének garantálhatja. (Elégé nyilvánvaló, hogy most éppen a gazdasági mozgásterének problémái keletkeztetik az euróövezetet dúló viharokat – *OP*) (...) A polgárok Európája más nyelvet beszél. Az európai föderáció érdekében az egyes nemzetek törvényhozási, végrehajtási és ítélkezési hatáskörének bizonyos elemeit szívesen ruházná át az európai parlamentre, kormányra, illetve bíróságra. Amerikai példa alapján a központi intézmények közvetlenül, a nemzeti államokat megkerülve irányítanák az európai polgárok életét. Az intézmények legitimitása európai elektorátuson nyugodna.”*

Itt azért álljunk meg egy – polgári – szóra. Mindenekelőtt: mindabból, amit annak működéséről innen megtudunk, még inkább megérthető, hogy mekkora tétet jelent és milyen buktatókat rejthet egy óhatatlanul is többé-kevésbé inhomogén Unióban a közös, *európai* elektorátus. Európa: „szabadság, egyenlőség, testvériség”. *Szabadság*: „a szabadság felismert szükségszerűség”. Az Unió mai viselkedését is meghatározó jelentőségű tény azonban, hogy a közösséget eredetileg Európa gazdaságilag fejlett, és – akkor még – meglehetősen szilárd polgári renddel bíró országai saját maguknak hozták létre és rendezték be. Ebből következik, hogy „Európa”, azaz az Unió féltő szeretettel megkíméli gyermekeit a szükségszerűség felismerésének fáradsalmaitól, bizonytalanságaitól és kockázataitól. Szeretetteljes szigorral diktálja, hogyan élhetnek szabadságukkal, miként és meddig terjeszkedhetnek abban, ide értve sok gazdasági kérdést is – bár ebben némi diszharmoniót okozhat, hogy másként élhet, gondoskodhat magáról, a jövőről és lehet szabad a gazdag, mint a szegény –, s milyen tág keretek között kötelesek elfogadni mások szabadságának az ő normáiktól és hagyományaiktól eltérő megnyilvánulásait. *Egyenlőség*: vajon csak az elégedetlenek beszélnek kétsébszerű Európáról, csak az ármánykodók (és a kárvallottak) állítják, eléggé el nem ítéhetően, hogy „vannak, akik egyenlőbbek”? *Testvériség*: na annyira bolondok azért nem vagyunk, hogy e sokjelentésű, igen színes múltú fogalmat is kommentáljuk.

Polgárnak lenni azonban nem csak jogokkal, hanem felelősséggel és kötelezettségekkel is jár – uniós szavazópolgárnak még inkább, ha életképes és ellentételtől nem szabdalt Uniót akarunk. Az uniós tagsághoz olyan felnőtt gondolkodás kell(ene), amellyel a jelek szerint még talán sehol sem rendelkezik mindenki kielégítő mértékben. Gyakran tapasztalható például – és miért is lenne ez csak magyar jelenség –, hogy az uniós támogatásokra sokan úgy tekintenek, mint valamiféle isteni adományra, amely megmenti őket az öngondoskodás szerfelett kényelmetlen kötelességétől. Látván e támogatások felhasználását, nemegyszer okkal merül fel a kétely, hogy sem az illetékesek, sem az általuk képviselt közösség nem igazán számolnak azzal, hogy ez bizony nagyrészt hitel, nem pedig ajándék, és jól meghatározott időben eljő „rosszkedvünk tele”, amikor e hitelt vissza kell fizetni, addigra pedig meg kell teremteni ennek fedezetét. Azt fel sem mernénk tételezni, hogy ilyen visszatérő támogatást egyesek azzal a szándékkal vesznek fel, hogy végül valaki majd csak visszafizeti helyettük. Ha viszont mégis van ilyen, az minden másnál jobban rombolja az öngondoskodás szükséges fegyelmét.

Vissza az idézethez: „A hivatalok Európájának *diskurzusa konkrét állami feladatokat ruházna át az európai intézményrendszerre. A célokról és a követendő irányelvekről ezt megelőzően államok határoznának, de a kijelölt keretek között önállóan működne a központi bürokrácia. (...) Az európai egység az individuális érdekek és szokások lassú egymáshoz közelítéséből születhet meg – ennek a folyamatnak pedig leginkább egy racionális bürokrácia adhat irányt.*”

Bismarck még azt írta „Európáról mindig azok a politikusok beszélnek, akik ugyan más hatalmaktól követelőznek, de a saját nevükben nem mernének kiállni.” Van Middelaar ehhez a mai helyzetről már azt fűzi hozzá, hogy „*Számos politikai szereplő Európa »nevében« hoz döntéseket. Senki nem neveti ki őket, és – újabb csoda – a vonatkozó határozatokat, szabályokat minden további nélkül végrehajtják, betartják.*” Miért s hogyan? Erről szól a könyve, rengeteg gondolatot, tanulságot, megfontolási alapot kínálva a sorskérdést jelentő extrapoláláshoz is arra vonatkozóan, hogy „*hogyan tovább?*”. Nem könnyed nyári olvasmány, szellemileg fáradékonyaknak nem igazán való, viszont minden időben nagyon hasznos és aktuális.

Dr. Osman Péter

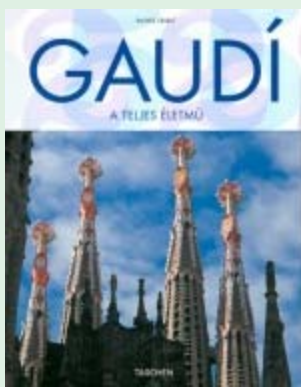

Rainer Zerbst **Gaudí** **1852–1926**

Antoni Gaudí i Cornet
Az építészetnek szentelt élet
Vince Kiadó, 2011

„*Először: ő a legkatalánabb katalán. Másodszor: a legzseniálisabb építész, valamennyi lehetséges megoldás kitalálója, kimeríthetetlen teremtő, mindig eredeti, ősi és logikus, persze a saját világában. Harmadszor: ő az az építész, aki mindenkinél »vallásosabb« és »hívőbb« házakat és székesegyházakat épített – a hitet még alkotásainak szerkezetéről is le lehet olvasni.*” *Gabriele Fahr-Becker* idézi a Barcelonában tanult uruguayi művész és művészetelméleti tudós, *Joaquim Torres Garcia* szavait Gaudíróól, a *Vince Kiadó* Nagy stílusok sorozatában megjelent *Szecesszió* című nagy, átfogó művében. A továbbiakban így beszél róla: „*Gaudí öntörvényű, kivételes jelenség, mégis része a 19. század vége mozgalmának, amely megkísérelte lerázni magáról a közelmúlt terhét, megpróbált visszanyúlni a »tiszta« formához, például a gótikához. (...) A természetben látta minden dolgok rendjét, és saját hazáját is egyfajta művészeti hagyatéknak tekintette. (...) Gaudí oeuvre-jét átjárja a teljesség, az arányosság és a kiegyensúlyozottság iránti vágy; az a komplex építészeti rendszer, amelyet ő képvisel, rangos egyedi jelenség az építészet történetében.*”

„*Gaudí műveinek nagy részét élete négy szenvedélye formálta: az építészet, a természet, a vallás és Katalónia szeretete. Aprólékosan tanulmányozta alkotásainak minden részletét, s építészetébe a mesterségek sorát integrálta, amelyekben maga is képzett volt, mint a kerámia-, a színezett üveg-, a kovácsoltvas műtárgyak készítése és az ács munkák. Anyagainak kezelésében új technológiákat is bevezetett, mint az ő híres *trencandis* technikája, amellyel csempe szilánkokból készített mozaikokat.*” – írja róla, igen találó jellemzőként, a Wikipedia.

Az Encyclopaedia Britannica 2011 Ultimate Edition DVD-ROM (1. E-hírlevél 2010/11.) azzal indítja a róla szóló, nagy szócikkét, hogy egyéni építészeti stílusát a formák szabadsága, a színek és a textúrák érzékisége és az organikus egység jellemezte. Josef Wiedemann, a Münchener Műszaki Egyetem professzora így szól róla: „Épületei enyhét adó oázisok a funkcionális építmények sivár világában, ékkövek az unalmas házsorok között, melodikus ritmusokkal lüktető alkotások környezetük halott tömegében.” (Zerbst idézi e kötetben.). És e jellemzésben foglaltakon még messze túlmegy élete főműve, a *Sagrada Familia*, az egészen egyedülálló *Güell-park* és több más alkotása is.

Akik akár laikusként is kedvelik az építőművészetet, kétségkívül egyöntetűen tanúsítják: ő az építészet "úrkorszakát" megelőző időszak építészgéniusai között az egyik leginkább emblematisztikus alkotó, s bizonyosan a legjelesebb azok közül, akik építményeik hétköznapi funkcióit a küllem tündérvilágával ötvözték.

E kötet borítóján fontos alcím áll: *A teljes életmű* – ennek ismertetését adja az album. Bevezető tanulmánya is ennek tükrében tekinti át Gaudí pályafutását „egy építészetnek szentelt élet” mottóval. „Tanulmányainak egyébként szabályszerű befejezését követően rövidesen szakított az uralkodó építészeti normákkal, és a maga útját járta” – írja Zerbst. Ez az út pedig csodálatos életművet eredményezett – mindenekfelett a zseni tehetségével következetesen kiteljesített minőségben. Az alkotásokat részletesen bemutató fejezetek sorrendjében: *Casa Vicens* • *Casa El Capricho* • *Finca Güell* • *Palacio Güell* • *Colegio Teresiano* • *Casa Calvet* • *a Colonia Güell* kriptája • *Bellesguard* • *Güell-park* • *Casa Battló* • *Casa Mila* • *Sagrada Familia* • *Finca Miralles* • *A palmai katedrális* • *Az astorgai püspöki palota* • *Casa de los Botines* • *Egy New York-i szálloda terve* (amely sajnos nem jutott tovább néhány rajznál) • *Bodegas Güell*.

Ez a szikár felsorolás szinte alig mond valamit az életmű valódi gazdagságáról, amely Gaudí alkotásainak részleteiben, építményei általa tervezett alkotóelemeinek, külső és belső dekorációinak, belsőépítészeti kialakításának és berendezésének káprázatos, sokszor szó szerint mesés világában teljesedett ki. Már a pályafutásának egyik korai remekét, a *Casa Vicens*-t is így jellemzi Zerbst a róla szóló fejezet bevezetőjében: „Nehéz lenne különködőbb bemutatkozást elképzelni egy fiatal építész számára. A szemlélő az Ezeregyéjszaka tündérvilágával találja szemben magát. Egyesíti magában a spanyol polgári hagyományokat (a bámulatosan olcsó követ) és a több évszázados arab tradíciót. Gaudí teljesen egyedülállót alkotott ebből az épületből.”

Tervezői és technológiai eszköztáráról így beszél: „Nem könnyű elgondolni, mit ért volna el Gaudí, ha rendelkezik olyan korszerű építőanyagokkal, mint például a vasbeton. Még az is elképzelhető, hogy ezeket elutasította volna. Lényegében tartózkodott a cement használatától, holott bizonyosan hozzájuthatott volna. A tartóelemeket előszeretettel építette téglából. Noha szerkezetei inkább extravagánsnak tűnhetnek, a déli nap fényében ragyogó felületek pedig drágának, Gaudí a közönséges anyagokat részesítette előnyben, és mindig visszanyúlt szülővárosának kézműipari hagyományához, azaz a kerámiához és a kovácsoltvashoz. Csodáit a legegyszerűbb anyagokból alkotta meg. Ebben talán a természetet tekintette mintának. Egyre távolabb került az építészet művészetétől, s egyre közelebb jutott a természethez. (...) Igazi pragmatikus volt. A korabeli építésztől eltérően nem rajzasztalon dolgozott. Mindig kinn volt az építési területen, megbeszélte a műveleteket a munkásokkal, újragondolta őket, s elvette valamely elgondolást, újabb vázlatokat készített. Rajzai inkább impresszionista skiccekre, mint tervrajzokra emlékeztettek. Gaudínál az építkezést mindig kísérletezés előzte meg. (...) Pragmatikus megközelítésének hátrányai is voltak. Nem volt teoretikus, így nem hozott létre szorosan vett iskolát, és korai éveinek néhány munkáját leszámítva, írásos dokumentumokat sem hagyott hátra.”

Beszámolni egy építészetnek szentelt élet zsenialitással szárnyaló mívés remekeinek csodavilágáról, Gaudí épületeiről, fantasztikus homlokzatairól, bizarr kéményeiről, parkokról, mozaikborításokról, bútorokról, ablakok cirádás formáiról, lépcsők arabeszkjeiről, lámpatestek szépségéről, olykor meséket, máskor gótikus templomokat idéző enteriőrökről? „Jaj, sose jártas istennő-nyelvben az emberi fej!” (Jevgenyij Jevtusenko: *Szobrok a dzsungelben*, Weöres Sándor fordítása). Zerbst viszont – akinek szakmai háttéréről e kötetben a Taschen sajnos semmit sem árul el, és arról mehökkentő módon a Google sem hoz fel érdemi információt – ezt kitűnően teljesíti. Ismertetései, leírásai egyszerre szakszerűek, részletesek és olvasmányosak, s belőlük nem csak Gaudí művészi életművét, hanem a korához való viszonyát is megismerhetjük. A szöveghez 372 színes fotó, 17 alaprajz és 2 helyszínrajz csatlakozik, gyönyörű képtárrá is téve az elegáns albumot.

Egy ízben megkérdezték tőle – írja Zerbst –, hogy a *Sagrada Familia* a nagy katedrálisok egyikének számít-e. Így felelt: „Nem, az eljövendő újak közül az első.”

Dr. Osman Péter

Magyar Bankszövetség
E-hírlevél

Az MBSZ által 1991-ben alapított **BANK/LEVEL** jogutód kiadványa

XI. évfolyam 7. szám

2011. július

A Magyar Bankszövetség megbízásából kiadja a Nemzetközi Bankárképző Központ Zrt.,
felelős kiadó: Dr. Tóth Judit
az NBK vezérigazgatója.

Felelős szerkesztő: **Kaposy Zsuzsanna**

A szerkesztőség (posta)címe: 1021 Budapest, Tárogató út 2-4.

Tel: 224-0700

Telefax: 201-1330

E-mail és/vagy feliratkozás a terjesztési listára: e-hirlevel@bankarkepzo.hu

